Regiovisie

Doordecentralisatie Beschermd wonen 2022 -2026

Een samenwerking van:

- de gemeente Bergeijk
- de gemeente Best
- de gemeente Bladel
- de gemeente Cranendonck
- de gemeente Eersel
- de gemeente Eindhoven
- de gemeente Geldrop-Mierlo
- de gemeente Heeze-Leende
- de gemeente Nuenen c.a.
- de gemeente Oirschot
- de gemeente Reusel-De Mierden
- de gemeente Son en Breugel
- de gemeente Valkenswaard
- de gemeente Veldhoven
- de gemeente Waalre

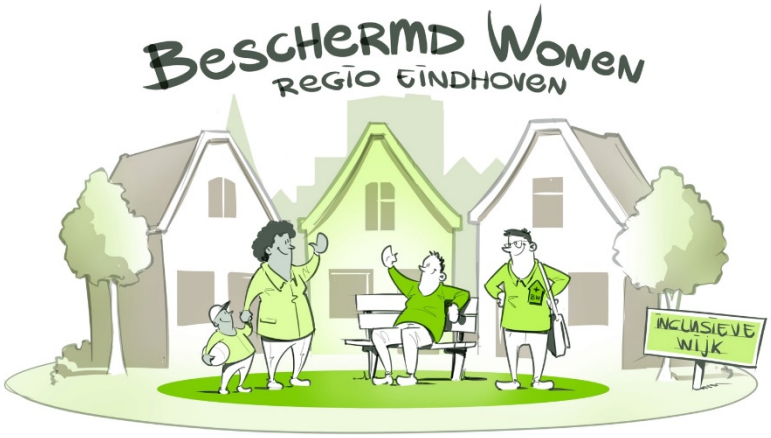

Inhoudsopgave

1. Aanleiding....3

2. Ontwikkeling Beschermd wonen....4

2.1. Doelgroep....4

2.2. Het huidige Landschap Beschermd wonen....5

2.3. Landelijke uitgangspunten voor de decentralisatie Beschermd wonen....7

2.4. Regionale visie op Beschermd wonen....8

2.5. Uitgangspunten en ambities Beschermd wonen....9

2.6. Het toekomstig landschap Beschermd wonen....12

2.7 Ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid....13

2.8. Doelstelling Beschermd wonen 2023-2026....15

3. Regionale Samenwerking....16

3.1. Inleiding....16

3.2. Bovenregionale samenwerking....16

3.3. Gezamenlijke Inkoop....17

3.3. Financiering....17

3.4. Governance....18

3.5. Monitoring....19

1. Aanleiding

De ondersteuning van mensen met een psychische kwetsbaarheid is over verschillende wettelijke domeinen verdeeld: de Zorgververzekeringswet (Zvw), de Wet Langdurige zorg (Wlz) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Gemeenten zijn vanuit de Wmo verantwoordelijk voor begeleiding en ondersteuning voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Hieronder valt ook Beschermd wonen.

Op dit moment is Eindhoven als centrumgemeente nog (financieel) verantwoordelijk voor het organiseren van Beschermd wonen voor de gehele regio (Eindhoven plus de 14 regiogemeenten).[1] Dit gaat vanaf 1 januari 2023 veranderen. Beschermd wonen wordt volledig gedecentraliseerd en alle 15 gemeenten worden vanaf dat moment ook (financieel) verantwoordelijk voor het organiseren van Beschermd wonen. We geven vorm aan de decentralisatie samen met alle 15 gemeenten in de regio.

Hierbij werken we vanuit een inclusieve gedachte waarbij mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk onderdeel uitmaken van de samenleving. Voor de uitvoering van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen blijven we samenwerken, terwijl we daarnaast meer gaan investeren in lokale ondersteuningsvormen.

Deze regiovisie is opgebouwd uit twee onderdelen. Het eerste gedeelte (hoofdstuk 2) gaat over de ontwikkeling van Beschermd wonen. In dit onderdeel bespreken we de doelgroep, het huidige landschap, onze visie, uitgangspunten en ambities. Daarna schetsen we het toekomstige landschap van Beschermd wonen en geven we onze doelstellingen weer voor de periode 2023 t/m 2026. Het tweede gedeelte (hoofdstuk 3) van de regiovisie gaat over de regionale samenwerking. Hierbij bespreken we de gezamenlijke inkoop, financiering, governance en tot slot monitoring.

CONCEPT

[1] De regio Eindhoven bestaat uit de volgende gemeenten: Best, Bergeijk, Bladel, Cranendonck, Eersel, Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende, Nuenen c.a., Oirschot, Reusel-de-Mierden, Son en Breugel, Valkenswaard, Veldhoven en Waalre.

2. Ontwikkeling Beschermd wonen

2.1. Doelgroep

Mensen met een psychische kwetsbaarheid die daardoor (op dat moment) niet zelfstandig kunnen leven zonder begeleiding, kunnen in aanmerking komen voor Beschermd wonen. Men spreekt in deze situaties ook wel van het ontbreken van of een verstoord zelforganiserend vermogen[2]. Beschermd wonen maakt het dan alsnog mogelijk om aan de samenleving deel te nemen of soms zelfs simpelweg zich in het dagelijks leven te handhaven. De mensen die gebruik maken van Beschermd wonen, vormen een diverse groep. Divers wat betreft hun psychische problematiek, hun voorgeschiedenis en de zwaarte van hun indicatie Beschermd wonen.

Ten eerste komen er binnen Beschermd wonen allerlei vormen van psychische problematiek voor. Het kan bijvoorbeeld gaan om cliënten die uit een GGZ-instelling komen en herstellende zijn, ex-verslaafden die een omgeving nodig hebben zonder prikkels om weer te gebruiken, mensen die uit de maatschappelijke opvang of forensische zorg komen, jongvolwassenen voor wie dit een vervolg op een intramuraal jeugdhulptraject is en tot slot personen die vanuit een zelfstandige woning of het ouderlijk huis beschermd gaan wonen.

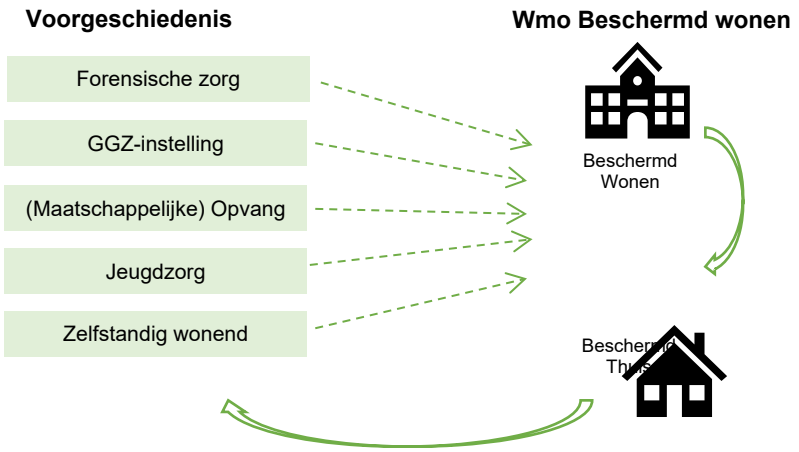

Ten tweede zijn er verschillen in leefsituatie en perspectief. Het verstoorde zelforganiserend vermogen wordt veroorzaakt door (soms combinaties van) ernstige psychische aandoeningen, beperkingen in cognitief functioneren, lichamelijke of zintuiglijke beperkingen, mobiliteitsproblemen en middelengebruik. Er kunnen ook complexe psychosociale problemen bijkomen, zoals armoede en schulden, dreigende huisuitzetting, weinig tot geen deelname in het arbeidsproces, huiselijk geweld en dakloosheid. Dit ontregelt de balans tussen draaglast en draagkracht nog verder. Naast de aanhoudende stress hiervan hebben mensen vaak niet de mogelijkheden of de middelen om aan de samenleving deel te nemen.

Door zowel psychische problematiek als de leefsituatie en het perspectief kunnen inwoners onvoldoende competenties[3] hebben om op eigen kracht:

---

[2] Zelforganiserend vermogen, ook wel zelfregulatie genoemd, betekent het zelf willen of kunnen veranderen of beïnvloeden van (aspecten van) jezelf, van de wijze waarop je functioneert (Van der Stel, 2013). De moeite van individuen in het nemen van eigen regie hangt samen met problemen in de regulatie van zogenoemde executieve functies, namelijk emoties, cognities, motivaties en/of gedrag.

[3] Hierbij moet gedacht worden aan de dagelijkse levensverrichtingen, het structureren van de dag, signalen herkennen van achteruitgang en crisis, tijdig hulp inroepen en het probleemoplossend vermogen.

- zelfstandig te wonen en in andere noodzakelijke bestaansvoorwaarden te voorzien (sociale contacten, activiteiten, inkomen, gezondheid, veiligheid);
- hun persoonlijke veiligheid te waarborgen, en/of;
- de veiligheid van anderen en of de bescherming van goederen - in de persoonlijke levenssfeer dan wel publieke ruimte - te waarborgen

Er bestaan verschillen in de zwaarte van ondersteuningsbehoeftes. Dit loopt van de lichtere indicaties waarbij cliënten voornamelijk vanuit de eigen woning worden begeleid tot cliënten die aangewezen zijn op een intramurale instelling met 24/7 begeleiding. Een van de hoofddoelen van de decentralisatie is om de beweging van ‘Beschermd Wonen’ naar ‘Beschermd Thuis’ te maken. In de onderstaande paragrafen gaan we hier dieper op in.

2.2. Het huidige Landschap Beschermd wonen

Sinds 2016 hebben de gemeenten in de regio Eindhoven bestuurlijke afspraken gemaakt over de samenwerking en de verdeling van taken en verantwoordelijkheden op het gebied van Beschermd wonen tussen de centrumgemeente Eindhoven en 14 regiogemeenten. Eindhoven heeft op basis daarvan, namens de regio, de inkoop van Beschermd wonen verzorgd.

Voordat de gewenste ontwikkelingen in beeld gebracht worden is het van belang om inzicht te bieden in het huidige landschap van Beschermd wonen.

Als we naar het jaar 2020 kijken levert dit het volgende beeld op:

De ondersteuning aan de inwoners met een maatwerkvoorziening Beschermd wonen wordt zowel vanuit Zorg-in-Natura (ZiN) als het persoonsgebonden budget (PGB) geleverd. Ongeveer 85% ontvangt ondersteuning vanuit ZiN en 15% regelt deze ondersteuning zelf vanuit het PGB. Met name de lichtere producten worden ingezet vanuit het PGB.

In het huidige contract (2019-2023) zijn er ongeveer 30 gecontracteerde aanbieders waarvan er 24 ook daadwerkelijk in 2020 ondersteuning hebben geboden. Het aantal pgb-aanbieders is niet in beeld. We zien dat wel dat het merendeel van de ondersteuning in ouderinitiatieven georganiseerd is

via pgb-financiering. Deze ouderinitatieven richten zich veelal op (jong)volwassenen met autisme, waarbij de begaafdheid in de verschillende initiatieven divers is.

Er zijn 1465 unieke inwoners in 2020 geweest met een indicatie voor Beschermd wonen. Deze inwoners woonden verspreid over de regio. In onderstaande tabel ziet u de verdeling in 2020 op basis van de inschrijving van deze inwoners in de Basisregistratie Personen (BRP).

Gemeente	Aantal inwoners (1-1-2020)	Financieringsvorm		
		ZiN	PGB	Totaal
Bergeijk	18.635	15	8	23
Best	29.988	46	18	64
Bladel	20.390	24	3	27
Cranendonck	21.138	4	9	13
Eersel	19.313	16	16	32
Eindhoven	234.394	910	131	1.041
Geldrop Mierlo	39.726	29	9	38
Heeze-Leende	16.152	3	5	8
Nuenen c.a.	23.383	4	2	6
Oirschot	18.714	5	1	6
Reusel-De Mierden	13.112	10	5	15
Son en Breugel	17.322	21	3	24
Valkenswaard	31.193	35	2	37
Veldhoven	45.466	34	35	69
Waalre	17.456	4	9	13
Overig	n.v.t.	34	3	37
Onbekend	n.v.t.	11	1	12
Eindtotaal	**546.617**	**1.205**	**260**	**1.465**

Voor de groep ‘onbekend’ geldt, dat van deze personen de woonplaats niet bekend is / niet in het systeem staat vermeld. Voor ‘overig’ geldt dat de woonplaats zich buiten de regio bevindt. De exacte woonplaatsen zijn hiervan wel bekend, maar zijn voor de leesbaarheid samengevoegd in deze categorie.

Inwoners kunnen meerdere indicaties in een jaar hebben. Het is belangrijk om op te merken dat deze indicaties verschillende namen hebben, maar wel allemaal onder het overkoepelende begrip maatwerkvoorziening Beschermd wonen vallen. De reden hiervoor is dat in deze regio er al varianten binnen Beschermd wonen zijn ontstaan, passend bij de ondersteuningsbehoefte van inwoners. Landelijk worden deze varianten geduid als “tussenvormen”. De indicaties in 2020 zijn als volgt verdeeld over de producten uit de huidige overeenkomst:

Code	Naam product	Financieringsvorm		
		ZiN	PGB	Totaal
15A07	WMO Beschermd Wonen	413	13	426
15A05	WMO Ondersteuning Wonen, midden inclusief wooncomponent	595	16	611
15W01	WMO Ondersteuning wonen midden, ambulant, inclusief huisvesting	32	6	38
15W02	WMO Beschermd Wonen Licht	0	0	0
15A03	WMO Ondersteuning Wonen, midden exclusief wooncomponent	319	167	486
15C03	WMO Ondersteuning Wonen PLUS, midden exclusief wooncomponent in ouderinitiatief		34	34
15B03	WMO Ondersteuning Wonen, midden exclusief wooncomponent in ouderinitiatief		65	65
10A60	WMO Ondersteuning Zelfstandig Leven - Plus	422	69	491
Divers	Indicaties overgangsrecht[4]	136	0	136
Eindtotaal		**1.917**	**370**	**2.287**

[4] In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo) is vastgelegd dat het overgangsrecht voor mensen met een AWBZ-indicatie voor een ZZP GGZ-C minimaal vijf jaar geldt, tenzij de indicatie eerder afloopt (zie artikel 8.3 lid 1). In het bestuurlijk overleg Beschermd wonen en maatschappelijke opvang van 24 mei jl. hebben de VNG en het Rijk afgesproken dat het overgangsrecht Beschermd wonen met een jaar wordt verlengd tot 1-1-2021 (tot de openstelling van de WLZ).

Begin 2020 zat de leeftijd van de grootste groep inwoners met een indicatie tussen de 23 en 50 jaar.

Aantal indicaties per leeftijdsgroepen				
	1-1-2020	%	1-1-2021	%
18 t/m 22	150	13%	230	24%
23 t/m 29	324	29%	278	29%
30 t/m 49	311	28%	243	26%
50 t/m 69	244	22%	149	16%
70 t/m 79	65	6%	32	3%
80+	23	2%	13	1%
Totaal	1117		945	

Dit is verschoven in de loop van 2020, naar de ~~De grootste~~ leeftijdsgroep ~~is~~ tussen de 18 en 30 jaar. Deze verjongen komt onder andere door de openstelling van de WLZ (zie kader) en een toename van de instroom vanuit Jeugdzorg.

Openstelling Wlz

Per 1 januari 2021 is de Wet langdurige zorg (Wlz) opengesteld voor mensen met een psychische stoornis die een blijvende behoefte aan permanent toezicht en/of 24 uur per dag zorg in de nabijheid hebben. Landelijk gezien is de verwachting dat ongeveer een derde van de inwoners met een indicatie Beschermd wonen toegang gaat krijgen tot de WLZ. Het Rijk zal een uitname uit de middelen van Beschermd wonen doen ten gunste van de WLZ. De daadwerkelijke effecten van de openstelling, zowel qua cliënten als financiële consequenties zijn op het moment van schrijven nog niet bekend, gezien de landelijke vertragingen bij het behandelen van de aanvragen. Naar verwachting volgt deze duidelijkheid in 2022.

2.3. Landelijke uitgangspunten voor de decentralisatie Beschermd wonen

Aanleiding voor de doordecentralisatie van Beschermd wonen vormt het advies uit november 2015 van de commissie Toekomst beschermd wonen (commissie Dannenberg): ‘Van beschermd wonen naar beschermd thuis'. In dit advies schetst de commissie een toekomstbeeld hoe mensen met een psychische kwetsbaarheid volwaardig deel uit kunnen maken van de samenleving.

Sociale inclusie is de kern van dit advies. Ondersteuning, bescherming en begeleiding moet zoveel mogelijk plaatsvinden in de eigen sociale omgeving en gericht zijn op herstel en zelfredzaamheid. Het gaat dus om een gevarieerd aanbod van ondersteuning en zo dicht bij (lokaal) mogelijk. Binnen de maatwerkvoorziening Beschermd wonen is er de afgelopen jaren gewerkt aan de doorontwikkeling van de producten, waardoor het op- en afschalen van de ondersteuning meer stapsgewijs kan verlopen. De aansluiting met (andere) lokale ondersteuningsvormen in de gehele regio is daarbij nog een belangrijke stap. Dit vraagt om een goede samenwerking met en tussen de verschillende (maatschappelijke) partners en domeinen.

In het advies staat ook dat een objectieve verdeling van de financiële middelen voor Beschermd wonen naar alle gemeenten de lokale gemeente stimuleert om in te zetten op herstel en preventie en

een nauwe aansluiting bij de lokale ondersteuningsketen mogelijk maakt . Vanuit het Rijk en de VNG wordt het advies van de commissie onderschreven[5].

De afgelopen jaren is er daarom landelijk gewerkt aan de invoering van het objectieve verdeelmodel[6] Beschermd wonen, waarin de middelen objectief verdeeld worden over alle gemeenten in plaats van de huidige historische verdeling aan de centrumgemeenten. Hierbij moet opgemerkt worden dat de doordecentralisatie Beschermd wonen, in tegenstelling tot andere decentralisaties, niet samengaat met een bezuinigingsopdracht. De verwachtte ingangsdatum is 1 januari 2023. Vanaf 1 januari 2023 blijven de huidige cliënten zolang hun indicatie loopt financieel gezien onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeenten vallen. Nieuwe cliënten vallen vanaf 1 januari 2023 onder (financiële) verantwoordelijkheid van de herkomstgemeente[7]. Het begrip herkomstgemeente en de rol van de herkomstgemeente komt voort uit de invoering van het woonplaatsbeginsel per 1 januari 2023 voor Beschermd wonen.

De invoering van het woonplaatsbeginsel Beschermd wonen heeft twee doelen. Ten eerste het creëren van een prikkel voor alle gemeenten om te investeren in een adequate en zoveel mogelijk lokale ondersteuningsinfrastructuur en preventie voor cliënten met ggz problematiek. Het tweede doel is het zoveel mogelijk oplossen van de onevenredige belasting van gemeenten die van oudsher veel voorzieningen Beschermd wonen hebben en/of voorzieningen uit een ander wettelijk kader die zorgen voor zij-instroom.

2.4. Regionale visie op Beschermd wonen

De regio omarmt de visie van de adviescommissie Toekomst beschermd wonen (commissie Dannenberg) zoals vastgelegd in het rapport ‘Van beschermd wonen naar een beschermd thuis’, én de visie op de groep inwoners met ernstige psychiatrische aandoeningen genaamd ‘de Stip’.

Een werkgroep bestaande uit medewerkers van de gemeenten Eindhoven en Veldhoven, de GGzE, NEOS en Novadic-Kentron hebben in 2016 een beleidsnotitie opgesteld onder de naam ‘de Stip’. In de Stip staat de missie: voorkom sociale uitsluiting, bevorder het vermogen van eigen herstel en stimuleer het algemeen functioneren (wonen, werken, leven, sociale contacten). De problematiek moet worden bekeken vanuit de leefwereld van mensen, niet vanuit systemen en procedures. Door het herstel centraal te stellen, te kiezen voor maximale autonomie voor persoon en professional en maximale (keuze)mogelijkheden en kansen te bieden bij participatie is het de bedoeling om de afbouw van ondersteuning te stimuleren: van tweede, naar eerste en nulde lijn ondersteuning.

Dit betekent dat we werken vanuit een inclusieve gedachte waarbij mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk onderdeel uitmaken van de samenleving. Dit houdt in dat zij zoveel als

---

[5] Het bestuur van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft een expertiseteam ingesteld om haar van advies te dienen over de beoogde door-decentralisering van maatschappelijke opvang (MO), beschermd wonen (BW) en begeleiding (BG). Het expertiseteam heeft in juni 2019 een advies uitgebracht waarin zij o.a. het advies van de Commissie Dannenberg onderschrijven. Eind juni 2019 stelde het VNG-bestuur het advies vast van het Expertiseteam Doordecentralisatie MO-BW-BW. In juli 2019 is het advies van het expertiseteam volledig overgenomen door het Rijk (met inachtneming van een aantal aandachtspunten), daarmee is een nieuw fundament gelegd voor de doordecentralisatie van Beschermd wonen.

[6] De uitkomsten van deze herverdeling zijn op het moment van schrijven nog niet definitief bekend. De eerste inzichten kwamen in februari 2021, naar verwachting volgen in september 2021 nieuwe cijfers.

[7] De herkomstgemeente wordt gedefinieerd als: De laatste woonplaats voorafgaand aan de melding van een behoefte aan BW (woonadres volgens het BRP), tenzij dat verblijf in een instelling of bij pleegouders betrof (Jeugdwet, zorg, forensisch of anders). In dat geval de laatste woonplaats voorafgaand aan de melding van een behoefte aan BW waar de persoon niet in een instelling verbleef. Alleen voor cliënten waarvan de woonplaats niet is vast te stellen (daarbij wordt tot 5 jaar terug in de tijd gekeken) blijft zoals nu de aanmeldgemeente verantwoordelijk.

mogelijk zelfstandig wonen. Inwoners dragen een eigen verantwoordelijkheid, net als het sociale netwerk om hen heen, maar zij mogen ook rekenen op vraaggerichte ondersteuning. De herstelgedachte en een positieve kijk op gezondheid[8] zijn daarbij leidend.

De opgaven beschreven in het rapport van de commissie Dannenberg onderschrijven we:

1. Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg;
2. Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit;
3. Ondersteuningscontinuüm voor herstel en participatie;
4. Een breed arsenaal van woonvarianten;
5. Beschikbare en betaalbare wooneenheden;
6. Laagdrempelige toegang tot zorgfuncties;
7. Duurzaam samenwerken tussen gemeenten en zorgverzekeraars;
8. Borgen van kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning.

Deze opgaven zijn breder dan de ondersteuning vanuit Beschermd wonen. Het gaat over het creëren van de juiste condities en ondersteuning voor mensen met een psychische kwetsbaarheid op alle leefgebieden.

De gemeente speelt een essentiële rol in het creëren van deze condities. Om het herstel van inwoners te bevorderen en zo optimaal mogelijk te laten verlopen, is ondersteuning vanuit de maatwerkvoorziening Beschermd wonen gebaat bij een goede aansluiting op het voorliggend veld[9]. Zoals ambulante begeleiding en hulp bij financiën. Uiteraard is ook signalering en tijdige toeleiding naar ondersteuning van belang. Een preventieve aanpak en/ of snel handelen bij problemen voorkomt erger.

Beschikbaarheid van betaalbare zelfstandige woonruimte is noodzakelijk, zodat inwoners zelfstandig kunnen gaan (en blijven) wonen eventueel met ambulante begeleiding. Uiteraard is volledig zelfstandig wonen niet voor iedere inwoner mogelijk en haalbaar. Er zal een groep zijn die behoefte heeft aan langdurige en soms intensieve ondersteuning waarbij ook 24 uur per dag bereikbaarheid en/of toezicht nodig is. Daar waar de WLZ niet passend is, zal dit vanuit de Wmo georganiseerd worden Daarom is er een diversiteit aan woonvormen nodig.

2.5. Uitgangspunten en ambities Beschermd wonen

De regio wil de periode 2023-2026 benutten om meer inzicht te krijgen in wat er nodig is om de ondersteuning aan mensen met psychische kwetsbaarheid vanaf 2026 zoveel mogelijk lokaal te bieden. Om te zorgen dat er continuiteit van ondersteuning is, wordt ervoor gekozen om in de periode 2023-2026 Beschermd wonen samen te organiseren.

Daarom gelden voor de periode 2023-2026 de onderstaande gezamenlijke uitgangspunten en ambities. De mate waarin nog geïnvesteerd moet worden in het bewerkstelligen van de ambities kan lokaal verschillen.

Algemeen

[8] Hiermee wordt verwezen naar de visie op Positieve gezondheid van Machteld Huber: gezondheid als het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven

[9] Zie voor de diverse vormen van ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid paragraaf 2.7.

Uitgangspunten

- Inwoners met psychische kwetsbaarheid maken deel uit van de samenleving en participeren naar vermogen waarbij we uitgaan van het principe “Werk, tenzij..”. Daar waar nodig worden zij geholpen bij het versterken van hun netwerk en/of wordt het sociale netwerk en de omgeving versterkt.
- Wij organiseren de ondersteuning dicht bij de inwoner.
- Wij zetten de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis voort.
- We beperken zoveel mogelijk de administratieve lasten voor aanbieders en gemeenten.
- We werken vanuit het landelijk toegangsprotocol beschermd wonen. We stimuleren de inwoner om te gaan wonen in de buurt van een helpend sociaal netwerk en waar de kans op herstel het grootst is.

Ambities

- Inwoners met een psychische kwetsbaarheid wonen zo zelfstandig en zo lang als mogelijk in hun vertrouwde omgeving.
- We versterken de overgang van ondersteuning van Jeugd (18-) naar de Wmo (18+), waarmee we onnodige inzet vanuit de maatwerkvoorziening Beschermd wonen voorkomen.
- We werken toe naar een sluitende keten van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen naar ambulante begeleiding. Binnen deze keten willen we soepel kunnen op- en afschalen.
- We werken aan spreiding van voorzieningen over de gehele regio. Hierbij nemen we in acht wat passend is gezien de omvang van de doelgroep (het aantal benodigde plekken), het aantal aanbieders, en de betaalbaarheid.

Voorliggend veld (incl. preventie en nazorg)

Uitgangspunten

- Preventie en nazorg is een lokale verantwoordelijkheid en geven we lokaal vorm.

Ambities

- Iedere gemeente investeert in en organiseert daarom lokaal een sterk voorliggend veld op alle leefgebieden, waaronder preventie en nazorg van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen. Hierbij horen ook vroegsignalering en lichtere vormen van ondersteuning.

Toegang tot en de maatwerkvoorziening Beschermd wonen

Uitgangspunten

- De toegang organiseren we lokaal, dicht bij de inwoner.
- Ieder product (Beschermd Wonen (24-uurs aanwezigheid), Beschermd Thuis en Begeleid Zelfstandig Thuis) heeft eigen toegangscriteria die in de gehele regio gelijk worden gehanteerd ~~We hanteren dezelfde toegangscriteria voor de producten Beschermd Wonen, Beschermd Thuis en Begeleid Zelfstandig Thuis~~ zodat deze producten een vloeiende keten van ondersteuning vormen.
- Wij zien de producten ~~Beschermd Wonen~~ Beschermd Wonen (24-uurs aanwezigheid) en Beschermd Thuis als een, in principe, tijdelijke situatie met als doel om (weer) regie te kunnen krijgen op het leven met deze stoornis en zelfstandig te kunnen wonen. Al dan niet met een vorm van begeleiding en ondersteuning.

CONCEPT

- Voor de kleine groep mensen waar dit niet mogelijk is, blijft Beschermd Wonen mogelijk. Er wordt dan wel gekeken of ondersteuning vanuit WLZ meer passend is.

Ambities

- We investeren gezamenlijk in een gelijk deskundigheidsniveau voor diegene die de Toegang tot de maatwerkvoorziening Beschermd wonen verlenen. Dit kan door middel van trainingen, consultatie en intervisie, zowel regionaal als subregionaal.
- Wij bieden maatwerk aan onze inwoners waarbij de duur van de indicatie passend is bij de doelen van de ondersteuning.
- We werken voor (en met) de ouderinitiatieven toe naar aansluiting op de indeling en tarifering van het nieuwe landschap Beschermd wonen.

Uitstroom en (zelfstandig) wonen

Uitgangspunten

- Bij uitstroom uit Beschermd wonen zijn de voor de inwoner noodzakelijke randvoorwaarden geregeld (denk aan huisvesting, ambulante ondersteuning, inkomen, werk/(arbeidsmatige) dagbesteding, hulp bij financiën en het betrekken van het sociaal netwerk en de woonomgeving).
- Een inwoner stroomt uit naar de herkomstgemeente, tenzij daar factoren zijn die herstel belemmeren of elders factoren zijn die beter bijdragen aan herstel.
- De maatwerkvoorziening Beschermd wonen mag geen oplossing zijn voor onvoldoende beschikbare lokale woonruimte en/of ambulante ondersteuning (vanuit Wmo).

Ambities

- Iedere gemeente zorgt daarom voor voldoende beschikbare en betaalbare huisvesting als doorstroom- of uitstroommogelijkheden voor het zelfstandig(er) wonen.

CONCEPT

2.6. Het toekomstig landschap Beschermd wonen

De visie en de gezamenlijke uitgangspunten zijn vertaald in een landschap Beschermd wonen voor de periode 2023-2026, waarin de reis van de inwoner met een psychische kwetsbaarheid te zien is. Deze reis kent niet 1 vaste lijn voor alle inwoners, maar bevat diverse mogelijkheden van op- en afschalen.

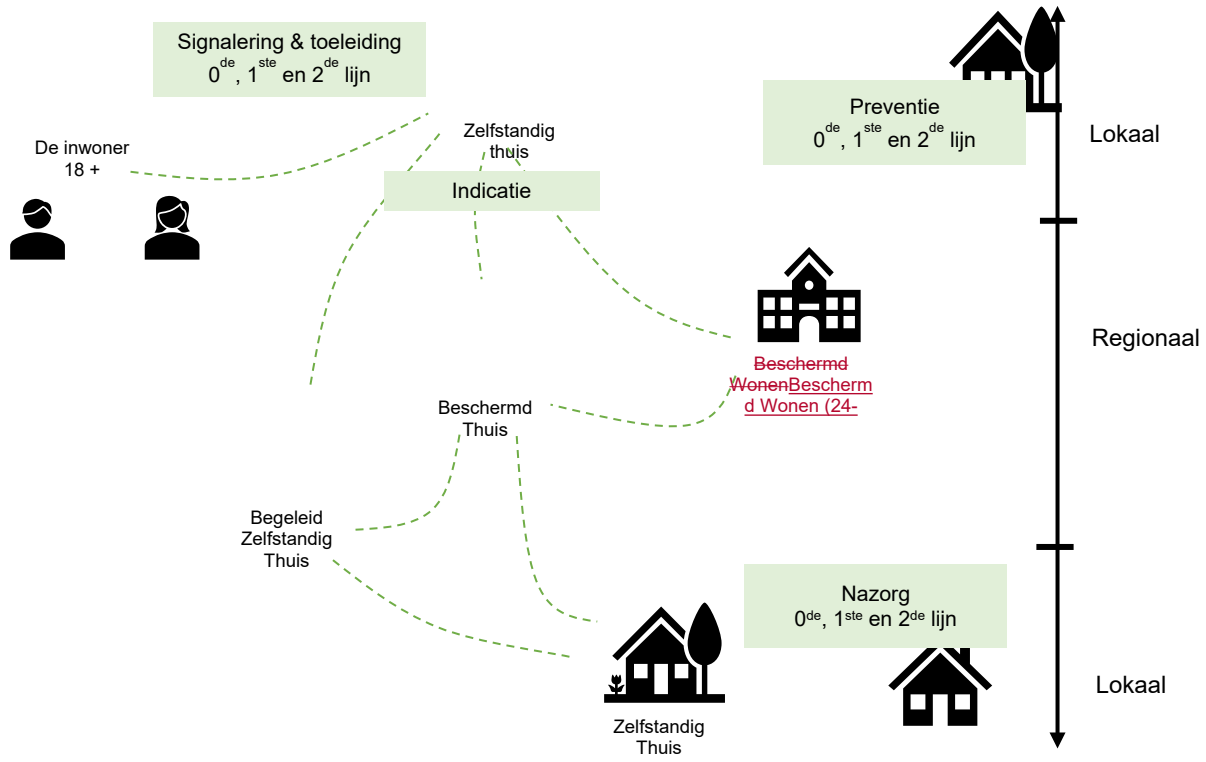

In het landschap is te zien dat er verschillende vormen van ondersteuning onderdeel uitmaken van het landschap Beschermd wonen, ook zogeheten “tussenvormen” van Beschermd wonen horen in deze regio bij het landschap[10]. Dit sluit aan op de eerder ingezette beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis en de verschillende ondersteuningsbehoefte van de inwoners. Ter verduidelijking van de bovenstaande afbeelding vindt u hieronder een korte toelichting van de 3 varianten binnen de maatwerkvoorziening Beschermd wonen.

~~Beschermd Wonen~~ Beschermd Wonen (24-uurs aanwezigheid)

Een accommodatie waarin een veilige, afgeschermde woon- en leefomgeving wordt geboden met (zeer) intensieve begeleiding en 24-uurs aanwezigheid (toezicht).
De ondersteuning is gericht op:

- het bieden van structuur en veiligheid;
- het voorkomen van escalerend gedrag en op het ondersteunen/ overnemen van taken;
- beperken van achteruitgang of stabilisatie;
- het zich kunnen handhaven in de groep en waar mogelijk in de samenleving;

[10] De definitie van Beschermd wonen in de Wmo 2015 is erg beperkt en past niet bij de gewenste beweging, de verschillende in ondersteuningsbehoefte en daarmee ook niet bij het gewenste landschap. Vandaar de regionale keuze om de “tussenvormen” wel te zien als onderdeel van het toekomstige landschap Beschermd wonen. Zie ook: Richtlijn regionale afspraken tussenvormen Beschermd Wonen (vng.nl).

- het versterken van de sociale zelfredzaamheid en het uitvoeren van activiteiten behorend bij het dagelijks leven.

Beschermd Thuis

Een vorm van zelfstandig wonen met matige tot intensieve ondersteuning waarbij 24 uur per dag ondersteuning bereikbaar en oproepbaar is. Eventueel kan er ook tijdelijk sprake zijn van huisvesting indien de inwoner niet zelfstandig (met begeleiding) een huishouden kan voeren.
De ondersteuning is gericht op:

- het structureren, coachen en stimuleren bij het uitvoeren van activiteiten
- stabilisatie, herstel en participatie in de samenleving
- het signaleren van risico's in het proces naar herstel en participatie
- versterken van de sociale zelfredzaamheid, zoals het aangaan en onderhouden van sociale relaties
- op alle levensgebieden, incl. het op orde krijgen en houden van administratie en financiën, met toezicht en stimuleren van ADL-taken.

Begeleid Zelfstandig Thuis

Een vorm van zelfstandig wonen met lichte tot matige ambulante ondersteuning waarbij24 uur per dag ondersteuning bereikbaar en oproepbaar is. Gedurende de week zijn er geplande contactmomenten. Opvolging buiten geplande contactmomenten is vaak uitstelbaar tot de geplande contactmomenten of begeleiding op afstand is voldoende. De ondersteuning is gericht op coachen en stimuleren op alle benodigde levensgebieden en het zo volwaardig mogelijk deelnemen in de samenleving.

In de volgende paragraaf staat een nadere uitwerking van de ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid. Deze uitwerking brengt ook de andere mogelijke vormen van ondersteuning in beeld.

2.7 Ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid

In het landschap Beschermd wonen is op hoofdlijnen aangegeven wat de lokale en regionale verantwoordelijkheden zijn rondom de maatwerkvoorziening Beschermd wonen. Hierbij ging het vooral om de signalering & toeleiding, preventie en nazorg van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen. Uiteraard gaat de ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid verder dan de maatwerkvoorziening.

Er is een ondersteuningsaanbod nodig op verschillende domeinen. Dit om ervoor te zorgen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo zelfstandig mogelijk (gaan) wonen en onderdeel uitmaken van de samenleving. Zoals eerder beschreven zijn alle gemeenten zelf verantwoordelijk voor het voorliggend veld van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen. Voor sommige vormen van ondersteuning kan ook besloten worden om dit, bijvoorbeeld vanwege de schaalgrootte, in te kopen bij of met een andere gemeente of (sub)regionaal.

In deze paragraaf worden enkele ondersteuningsvormen vanuit het Sociaal Domein beschreven. Dat neemt niet weg dat andersoortig aanbod, zoals de Praktijkondersteuner Huisarts Geestelijke Gezondheidszorg (POH-GGz) of de ambulante behandelmogelijkheden van de GGZ-instelling, ook belangrijk is. Deze vormen van ondersteuning hebben wij niet meegenomen in het onderstaand overzicht.

CONCEPT

Door het in kaart brengen van de ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid, ontstaat er een beter beeld van de lokale opgave die er ligt. De genoemde thema's betreffen dus lokale verantwoordelijkheden. Hiermee kan lokaal onderzocht worden of de bestaande ondersteuningsvormen en voorzieningen goed aansluiten bij mensen met een psychische kwetsbaarheid maar ook of er nog andere ondersteuningsvormen nodig zijn. Als regio willen we op dit gebied ervaringen uitwisselen en van elkaar leren.

Ondersteuning voor mensen met een psychische kwetsbaarheid is ingedeeld op de thema's Ontmoeten & Sociaal Netwerk, Versterken van de draagkracht van de wijk, Vroegsignalering & preventie, Hulp bij vraagverheldering & toeleiding naar ondersteuning, Hulp bij financiën, Werk & zinvolle daginvulling, Begeleiding[11] en Wonen. Bij een aantal thema's staan voorbeelden genoemd. Deze voorbeelden zijn illustratief. De maatwerkvoorziening Beschermd wonen is hierin niet meegenomen. Er zijn algemene termen gebruikt, deze kunnen per gemeente verschillen. Ook kan het voorkomen dat genoemde voorbeelden met een andere gemeente of (sub)regionaal worden georganiseerd.

Thema's	Ondersteuningsvorm
Ontmoeten & Sociaal Netwerk	Inloopactiviteiten *Bijvoorbeeld buurthuis, wijkhuiskamer, inloop- en activiteitencentrum.*
	Activiteiten voor en door inwoners *Bijvoorbeeld lotgenotencontact, maatjesproject, maaltijdproject, netwerk vrijwilligerswerk, burenhulp, buurtcirkels.*
	Welzijnswerk *Bijvoorbeeld vrijetijdsaanbod, betaalbare sport- en beweegactiviteiten en sportbuurtcoaches.*
	Aandacht voor het versterken van het sociaal netwerk en het voorkomen van eenzaamheid
	Vervoer *Bijvoorbeeld Witte Raaf, Regiotaxi (Taxbus), Valys.*
Versterken van draagkracht van de wijk	Buurtbemiddeling, bewonersinitiatieven
	Aandacht voor veiligheid en sociale cohesie in de wijk
	Informatie en bewustwording van de samenleving *Bijvoorbeeld buurtbijeenkomsten over samen leven*
Vroegsignalering & preventie	Waakvlamcontact met cliënten die op een later moment mogelijk (opnieuw) ondersteuning nodig hebben.
	Collectieve en geïndiceerde verslavingspreventie
	Vroegsignalering schulden, financiële problemen en dreigende uithuiszetting
	Integrale aanpak om escalaties bij psychisch kwetsbare mensen te voorkomen
	Vroegsignalering somberheid, depressie en angst
	Vroegsignalering huiselijk geweld *Bijvoorbeeld expertise verbeteren bij professionals op het herkennen van huiselijk geweld*
Hulp bij financiën	Laagdrempelige hulp *Bijvoorbeeld maatjesprojecten voor administratie/omgaan met financiën, voorlichting omgaan met geld.*
	Budgetbeheer
	Schulddienstverlening
	Hulp bij het aanvragen van uitkering en financiële regelingen
Hulp bij vraagverheldering & toeleiding naar ondersteuning	Onafhankelijke cliënt- en familieondersteuning
	Ondersteuning aan mantelzorger
Werk & zinvolle Daginvulling	Re-integratie naar werk
	(Vrijwilligers)werk en hulp bij het vinden daarvan
	Gestructureerde dagbesteding *Bijvoorbeeld arbeidsmatig of recreatief*
	Vervoer naar geïndiceerde dagbesteding

[11] Er zijn verschillende vormen van begeleiding te benoemen, die nauw in elkaars verlengde liggen. In de tabel worden daarom slechts een aantal van de veel voorkomende vormen genoemd.

Begeleiding	Hulp door ervaringsdeskundigen *Bijvoorbeeld maatjes, outreachende ervaringsdeskundigen, herstelacademie.*
	Hulp bij het huishouden
	Nazorg aan ex-gedetineerden
	Maatschappelijk werk *Bijvoorbeeld begeleiding bij levensvragen, psychosociale hulpverlening.*
	Ambulante begeleiding of groepsbegeleiding (zonder 24/7 bereikbaarheid en beschikbaarheid)
Wonen	Betaalbare (zelfstandige) wooneenheden
	Logeren *Bijvoorbeeld respijtzorg of een logeerplek, met als doel het ontlasten van de mantelzorger.*

2.8. Doelstelling Beschermd wonen 2023-2026

Er is een dekkend regionaal landschap, voor inwoners van de regio Eindhoven die gebruik moeten maken van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen, gericht op:

- De beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis naar Begeleid Zelfstandig Thuis;
- Het vloeiend opschalen en verantwoord afschalen, zoveel als mogelijk in de eigen omgeving;
- Onderdeel uitmaken van de samenleving, naar vermogen, van inwoners met een psychische kwetsbaarheid.

De continuïteit van ondersteuning en dienstverlening voor onze inwoners is gewaarborgd.

CONCEPT

3. Regionale Samenwerking

3.1. Inleiding

De gemeenten binnen regio Eindhoven nemen samen de verantwoordelijkheid voor het landschap Beschermd wonen en de keten van Beschermd wonen naar Beschermd Thuis. Er worden hiervoor nieuwe Bestuurlijke samenwerkingsafspraken vastgesteld in de passende juridische vorm.

Hieronder treft u op hoofdlijnen aan hoe deze samenwerking in de periode 2023 tot 2026 vormgegeven wordt. Voordat er ingegaan wordt op de samenwerking binnen de regio Eindhoven staan we nog even stil bij de samenwerking bovenregionaal.

3.2. Bovenregionale samenwerking

Zoals benoemd in paragraaf 2.4 is vanaf 2023 het Woonplaatsbeginsel van toepassing waarmee bepaald wordt welke gemeente de herkomstgemeente is en daarmee de (financiele) verantwoordelijkheid heeft voor de inwoner. Dit heeft ook gevolgen voor de bovenregionale samenwerking. De regio Eindhoven onderschrijft het convenant landelijke toegankelijkheid beschermd wonen. Dit betekent dat we ook werken vanuit de hiervoor landelijke gezamenlijk opgestelde beleidsregels, zowel binnen de regio als buiten de regio.

De meeste vormen van ondersteuning zijn beschikbaar in de regio Eindhoven. We zien dat er soms ondersteuning nodig is die niet beschikbaar is in de regio Eindhoven danwel dat het vanwege de veiligheid en/of situatie van de inwoner van belang is om de inwoner buiten de regio te plaatsen. De vraag hierna is ~~zeer~~ incidenteel (en beperkt) ~~of gezien de situatie van de inwoner is het beter als deze ondersteuning (tijdelijk) buiten de eigen woonplaats of regio wordt georganiseerd~~. Dit gaat om bijv. zogeheten moeder-kindplaatsen en safehouses (binnen de BW-criteria). Het gaat dan dus om zorginhoudelijke en participatiecriteria vanuit het inwonersperspectief.

Indien dit het geval is voor een inwoner uit deze regio en het gaat om een duurzaam verblijf in een andere gemeente/regio gaan wij in overleg met de desbetreffende gemeente. Als het een tijdelijke plaatsing (korter dan 1 jaar) betreft, dus met de intentie tot terugkeer naar onze regio, dan worden afspraken gemaakt over de financiering van deze ondersteuning buiten onze regio. Hierbij worden uiteraard ook de uitgangspunten De contacten hierover vinden, in afstemming met de inwoner, plaats tussen de Toegangsteams/Wmo-loketten van de betrokken gemeenten. De Toegangsteams/ Wmo-loket zullen, na toestemming van de inwoner, via een (casus)gesprek zorgen voor een warme overdracht tussen de betrokken gemeenten.

De regio's in de provincie Noord-Brabant[12] hebben met elkaar afgesproken ook te werken vanuit het bovenstaande gedachtegoed. Per jaar wordt gekeken of dit nog passende afspraken zijn, gezien de doorontwikkeling van Beschermd wonen.

[12] De voormalige centrumgemeenten uit de regio's in de provincie Noord-Brabant treffen elkaar een aantal keren per jaar onder de noemer "B7-overleg". Naast het delen van ervaringen en kennis, worden er ook afspraken gemaakt over bovenregionale plaatsingen binnen de provincie. Iedere deelnemer vertegenwoordigt daarbij zijn regio.

3.3. Gezamenlijke Inkoop

In het voorgaande hoofdstuk heeft u kunnen zien hoe het toekomstig beoogde landschap in de regio Eindhoven eruitziet. Hierin is ook aangegeven wat de lokale verantwoordelijkheden zijn en wat er regionaal samen geregeld gaat worden. De producten die we regionaal gaan organiseren (Beschermd Wonen (24-uurs aanwezigheid), Beschermd Thuis en Begeleid Zelfstandig Thuis) ~~zullen ook~~worden gezamenlijk ingekocht ~~worden~~.

Als regio onderschrijven wij het belang van het beperken van de administratieve lasten. We doen dit door voor de gezamenlijke inkoop dezelfde contractvoorwaarden te hanteren, een van de drie uitvoeringsvarianten[13] en het Standaard Administratieprotocol en de i-standaarden (berichtenverkeer) toe te passen.

De inkoop van het regionale deel vindt in 2022 plaats, zodat de nieuwe contracten gelijktijdig met de nieuwe regionale samenwerkingsafspraken starten op 1 januari 2023. De initiele duur van de samenwerkingsafspraken en inkoop betreft de periode 2023-2026, met daarbij verlengingsopties.

Uit paragraaf 2.5 blijkt dat er nog ambities zijn op het gebied van Beschermd wonen en de bijbehorende opgaven. Deels zit dit binnen de maatwerkvoorziening en deels buiten, deels lokaal en deels regionaal. In de inkoop en bijbehorende documenten zal daarom aangegeven worden dat er nog innovatieve projecten / pilots kunnen komen in de beoogde contractperiode.

3.3. Financiering

Zoals benoemd in paragraaf 2.3 komt er een gefaseerde invoering van het objectief verdeelmodel voor Beschermd wonen. De fasering kent een tijdsduur van10 jaar, gerekend vanaf 1-1-2023.

Het historisch verdeeld budget (bij de centrumgemeenten) bouwt in deze jaren af en het budget van het objectief verdeelmodel neemt toe (bij alle gemeenten). De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande/ huidige cliënten.

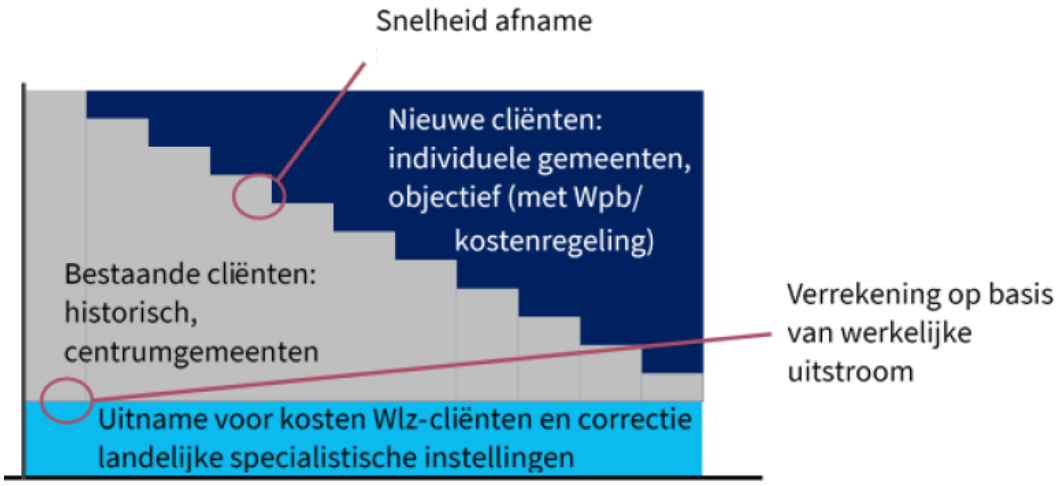

[13] Er zijn drie uitvoeringsvarianten voor de administratieve afhandeling van toewijzing en facturatie voor Wmo en Jeugdwet. Deze uitvoeringsvarianten leggen een verbinding tussen inkoop, inrichting van de zorgadministratie en het veilig en efficiënt uitwisselen van gegevens met de berichtenstandaarden iWmo en iJw.

Vanaf 1-1-2023 zijn alle gemeenten (financieel) verantwoordelijk voor de nieuwe cliënten waarvan zij de herkomstgemeente zijn (woonplaatsbeginsel).

De verplichting tot samenwerking betekent ook een verplichting tot afspraken over de wijze van financiering, de verdeling van het beschikbare budget en financiële risico's. Met andere woorden afspraken over hoe de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven wordt. Hieruit moet ook duidelijkheid voor zowel de bestaande als de nieuwe cliënten volgen.

We verdelen de kosten van de maatwerkvoorziening Beschermd wonen eerlijk en efficiënt over de 15 gemeenten in relatie tot de inzet daarvan bij onze inwoners. Voor de periode 2023-2026 wordt er op basis van een prognose een regionaal budget gevormd vanuit waar de regionaal georganiseerde producten worden gefinancierd. De gemeenten dragen bij aan dit regionale budget op basis van de verhoudingen in het objectieve verdeelmodel Beschermd wonen.

3.4. Governance

Besluitvorming vindt plaats, afhankelijk van het onderwerp, in de lokale colleges dan wel Raden. Ter voorbereiding van besluitvorming zal de onderstaande structuur gevolgd worden:

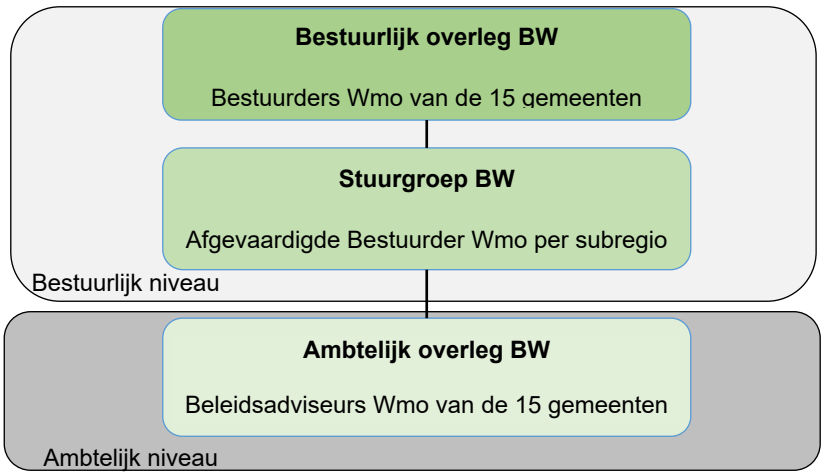

Het Bestuurlijk overleg BW zal minimaal vier keer per jaar bijeenkomen.

Bestuurlijk aanspreekpunt

Vanuit de Norm voor Opdrachtgeverschap wordt de regio verplicht tot het aanwijzen van 1 regionaal bestuurlijk aanspreekpunt.

Gezien de wens tot gezamenlijke verantwoordelijkheid, zal er jaarlijks een bestuurlijk aanspreekpunt aangewezen worden. De stuurgroep BW zal in het laatste overleg van het jaar een voorstel doen aan het Bestuurlijk overleg BW voor het aanspreekpunt van het komende jaar. Het aanspreekpunt dient, gezien deze rol, ook deel te nemen aan de Stuurgroep BW.

Voorbereiding van besluitvorming

Besluitvorming in de regionale samenwerking BW is in principe gebaseerd op consensus. Voor die situaties waar consensus niet bereikt kan worden is de onderstaande lijn vastgesteld:

1. Als er geen ambtelijke consensus wordt bereikt, wordt er een voorlegger opgesteld voor het Bestuurlijk overleg met daarin kernachtig verwoord wat de verschillende standpunten zijn met de argumentatie daarvoor;
2. Als bestuurlijke consensus niet wordt bereikt, wordt er op korte termijn een 2e overleg belegd waarin het voorstel voor een 2e keer wordt geagendeerd;
3. Als bestuurlijke consensus dan alsnog niet wordt bereikt, dan wordt bemiddeling verzocht van een portefeuillehouder Beschermd wonen van een andere regio;
4. Als dit wederom niet leidt tot bestuurlijke consensus dan wordt er teruggevallen op stemverhoudingen gebaseerd op de verhoudingen van het objectieve verdeelmodel Beschermd wonen.

3.5. Monitoring

Om de voortgang op Beschermd wonen te monitoren zal er een rapportage ontwikkeld worden. Deze zal per kwartaal voorgelegd worden aan het Bestuurlijk overleg BW.

In deze rapportage, over de regionaal ingekochte producten, zal in ieder geval het volgende opgenomen worden:

- Verplichting op jaarbasis per gemeente en verdeeld over zin en pgb
- Unieke cliënten per gemeente, incl. instroom en uitstroom
- Unieke cliënten per gemeente, verdeeld over zin en pgb

Met elkaar en aanbieders zal worden gekeken of en op welke wijze er nog meer kwalitatieve gegevens aan de monitoring kan worden toegevoegd. Hierbij zal ook het uitgangspunt administratieve lastenverlichting in gedachte worden gehouden. Zoals eerder benoemd gaat de regio de periode 2023-2026 benutten om meer inzicht te krijgen voor de keuzes vanaf 2026. De rapportage kan hiervoor benut worden. Daarnaast zal er gekeken worden welke informatie nog meer beschikbaar en nodig is. Denk hierbij aan keuzes omtrent woonruimte, het afschalen voorzieningen en het realiseren kleinere nieuwe locaties lokaal/subregionaal.

CONCEPT